

УДК 339.13:637.5:65(477)

О. В. Семенда,к. е. н., доцент, доцент кафедри маркетингу,
Уманський національний університет, м. Умань, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6690-645X>**Д. К. Семенда,**к. е. н., професор, професор кафедри підприємництва та бізнес-технологій,
Уманський національний університет, м. Умань, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2714-0436>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.2.119

МАРКЕТИНГОВИЙ АНАЛІЗ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ В УКРАЇНІ

O. Semenda,

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Marketing, Uman National University,

D. Semenda,

PhD in Economics, Professor,
Professor of the Department of Entrepreneurship and Business Technologies, Uman National University

MARKETING ANALYSIS OF THE TRANSFORMATION OF THE POULTRY MEAT MARKET IN UKRAINE

Стаття присвячена комплексному маркетинговому аналізу трансформації ринку м'яса птиці в Україні в умовах повномасштабної війни. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю оцінки адаптивних можливостей стратегічно важливої галузі агропромислового комплексу. Метою роботи є визначення ключових тенденцій функціонування ринку та обґрунтування перспектив його відновлення. Методологічною основою стали методи статистичного, порівняльного та структурного аналізу. Результати демонструють високу адаптивну здатність галузі: відновлення виробництва до дев'яноста чотирьох відсотків довоєнного рівня, надзвичайно високу регіональну концентрацію, успішну диверсифікацію експорту з досягненням виручки понад один мільярд доларів, збереження стабільного внутрішнього споживання. Практична цінність полягає у формуванні системного бачення трансформаційних процесів для обґрунтування стратегічних рішень виробників та державної політики підтримки галузі.

The article is devoted to a comprehensive marketing analysis of the transformation of the poultry meat market in Ukraine in the context of the full-scale war that began in February 2022. The relevance of the study is determined by the critical need to assess the adaptive capabilities of a strategically important sector of the agro-industrial complex, which ensures the food security of the state and forms a significant part of the country's export potential in the context of unprecedented wartime challenges. The aim of the work is to identify key trends in the functioning of the poultry meat market, identify factors influencing destructive processes in the industry, and justify the prospects for its recovery and modernization in the medium term.

The methodological basis of the study was general scientific and special methods of economic analysis. Statistical analysis methods were used to process large amounts of data on production, consumption, and foreign trade. Comparative analysis methods were used to assess the dynamics of key indicators over time and between regions. Structural analysis made it possible to determine the level of production concentration and the geographical distribution of production capacities. Pricing and market analysis methods were used to study the transformation of price dynamics. Export analysis methods were used to study the geographical diversification of foreign markets. A systematic approach ensured the integration of all aspects of the industry's functioning into a single analytical model.

The results of the study demonstrate the high adaptability of the poultry industry. It has been established that after a crisis-induced decline in production of 8% in 2022, the industry recovered to 94% of its pre-war level thanks to the technological flexibility of producers and the territorial concentration of capacities in safe regions. An extremely high regional concentration of production was identified, with three central regions accounting for 98.5% of national production, which became a critical factor for stability. An oligopolistic market structure was identified, dominated by ten leading producers who control almost 80% of the market. A significant increase in retail prices of fifty-six percent for fillets and sixty-five percent for carcasses was analyzed as a result of repeated increases in the cost of energy and feed. The successful reorientation of exports from European to Middle Eastern and African markets has been demonstrated, which has allowed export revenues to increase to a record level of over one billion dollars. Domestic consumption has stabilized at 27 kilograms per capita, confirming the role of chicken as the main source of affordable protein.

The practical value of the work lies in the formation of a systematic vision of the transformation processes in the poultry industry, which can be used to justify strategic decisions by producers, form state policy to support the agro-industrial complex, and develop programs to restore the industry in the post-war period. The results of the study can be used to forecast market development, assess the investment attractiveness of the industry, and identify priority areas for the modernization of production capacities.

Ключові слова: ринок, м'ясо птиці, птахівництво, маркетингові дослідження, виробництво, експорт, ціноутворення, споживання, воєнний стан, продовольча безпека.

Key words: market, poultry meat, poultry farming, marketing research, production, export, pricing, consumption, martial law, food security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Птахівництво є однією з найбільш стратегічно важливих галузей агропромислового комплексу України, що забезпечує продовольчу безпеку держави та демонструє значний експортний потенціал на міжнародних ринках. Повномасштабне воєнне вторгнення створило безпрецедентні виклики для галузі: руйнування виробничої інфраструктури, окупацію частини підприємств, енергетичну кризу, логістичні обмеження та масову міграцію населення. У таких екстремальних умовах важливим є комплексний маркетинговий аналіз ринку м'яса птиці для розуміння адаптаційних можливостей галузі, трансформації споживчої поведінки та визначення перспектив подальшого розвитку.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю системного аналізу стану ринку м'яса птиці в умовах воєнного стану, коли галузь функціонує під впливом комплексу деструктивних факторів, що вимагає переосмислення традиційних маркетингових підходів та стратегій управління. Розуміння динаміки виробництва, ціноутворення, зовнішньоекономічної діяльності та споживання дозволяє обґрунтувати стратегічні напрями відновлення й модернізації галузі птахівництва.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика розвитку птахівництва в Україні привертає увагу багатьох дослідників. Стан виробництва продукції птахівництва в Україні досліджував С.О. Григор'єв [1], який проаналізував основні тенденції розвитку галузі та визначив ключові фактори впливу на обсяги виробництва. І. Салькова [2] зосередила увагу на дослідженні кон'юнктури ринку м'яса птиці, виявивши особливості ціноутворення та структури попиту і пропозиції на внутрішньому ринку.

М.А. Полегенька [3] здійснила комплексний аналіз виробництва продукції птахівництва, визначивши тенденції розвитку галузі та окресливши проблемні аспекти її функціонування. Н.Г. Копитець та В.М. Волошин [4] дослідили особливості функціонування ринку м'яса птиці, акцентуючи увагу на конкурентному середовищі та ринковій інфраструктурі.

О.В. Родіна [5] розглянула ринок м'яса птиці у контексті продовольчої безпеки держави, обґрунтувавши стратегічне значення галузі для забезпечення населення доступним білковим продуктом. Т. Савченко та Т. Саванчук [6] проаналізували регіональні аспекти виробництва продукції птахівництва, виявивши диспропорції у розвитку галузі в різних областях України.

Питання конкурентоспроможності вітчизняних виробників на світовому ринку досліджували М.В. Савченко та В.М. Іванов [7], які запропонували використання конкурентного аналізу як інструментарію формування експортної стратегії підприємств. О.М. Громик та О.В. Семенда [8] проаналізували тенденції споживання м'яса в Україні, виявивши реалії та проблеми розвитку споживчого ринку. А.А. Шевченко, А.А. Петренко та А.Ю. Донцов [9] дослідили розвиток птахівництва в Україні в умовах воєнних загроз, окресливши перспективи відновлення галузі.

Окрему увагу заслуговують експертні оцінки фахівців галузі: П. Пивовар та О. Рожков [10] представили детальний огляд виробництва м'яса птиці; М. Гопка [11] проаналізував кон'юнктуру ринку курятини; В. Івченко [12] розглянув стратегічні напрями розвитку птахівництва; С. Карпенко [13] дослідив виклики, з якими стикається галузь під час війни; Ю. Горбенко [14] оцінив стабільність функціонування підприємств галузі; О. Бублик [15] представив прогнози щодо збільшення виробництва та експорту м'яса птиці.

Важливим джерелом інформації є систематичний моніторинг світового ринку птахівництва, який здійснює Міністерство сільського господарства США (USDA) [16], що включає детальні прогнози для України. Статистичні дані Державної служби статистики України [17], інформаційні матеріали Союзу птахівників України [18], дані Державної митної служби України та аналітичні огляди порталу Мінфін [19, 20] також становлять інформаційну базу для дослідження ринку м'яса птиці.

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених розвитку птахівництва в Україні, існує низка невирішених питань, що набули особливої актуальності в умовах повномасштабної війни. Відсутній комплексний маркетинговий аналіз ринку м'яса птиці, який би інтегрував всі ключові аспекти функціонування галузі в умовах воєнного стану.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є комплексний маркетинговий аналіз ринку м'яса птиці в Україні з визначенням ключових факторів впливу воєнних дій на галузь та оцінкою перспектив її подальшого розвитку.

Для досягнення поставленої мети визначено наступні завдання: проаналізувати кількісні показники виробництва м'яса птиці в Україні; дослідити регіональну структуру та територі-

Таблиця 1. Динаміка виробництва м'яса птиці в Україні

Рік	Обсяг виробництва, тис.т	Абсолютна зміна, тис.т	Темп зростання, %
2021	1362	-	-
2022	1253	-109	-8,0
2023	1290	+37	+2,9
2024	1390	+100	+7,8
2025	1410	+20	+1,4
2026 (прогноз)	1440	+30	+2,1

Джерело: сформовано на основі [16, 17].

альну концентрацію виробництва м'яса птиці в розрізі всіх областей України; визначити структуру ринку; проаналізувати цінову динаміку з урахуванням інфляційних процесів та зміни виробничих витрат; оцінити експортний потенціал галузі, динаміку зовнішньої торгівлі та географічну структуру експорту м'яса птиці в контексті диверсифікації ринків збуту; охарактеризувати зміни внутрішнього споживання м'яса птиці та визначити фактори, що впливають на споживчу поведінку в умовах воєнного стану; систематизувати ключові фактори впливу на ринок м'яса птиці; обґрунтувати перспективи розвитку птахівництва на середньострокову перспективу з урахуванням адаптаційних можливостей галузі та стратегічних напрямів модернізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Період 2022—2025 рр. характеризується складною траєкторією розвитку галузі птахівництва в Україні. Аналіз динаміки виробництва свідчить про значний вплив воєнних дій на галузь з подальшим поступовим відновленням виробничих показників (табл. 1).

На основі даних таблиці 1, у 2022 р. виробництво м'яса птиці скоротилося на 109 тис. т, або на 8,0% порівняно з довоєнним 2021 р. Це скорочення стало наслідком комплексу деструктивних факторів: руйнування виробничої інфраструктури, окупації частини підприємств, масштабних енергетичних проблем та логістичних обмежень. Поголів'я птиці у сільськогосподарських підприємствах скоротилося на 10,7%, що безпосередньо вплинуло на обсяги виробництва.

Починаючи з 2023 р. спостерігається позитивна динаміка. Виробництво зросло на 37 тис. т (2,9%), досягнувши 1,29 млн т. Ця тенденція свідчить про високу адаптивність виробників до екстремальних умов функціонування. У 2024 р. темпи зростання прискорилися до 7,8%, що дозволило наблизитися до довоєнного рівня

Таблиця 2. Регіональна структура виробництва м'яса птиці у 2024 р.

Область	Обсяг виробництва, тис.т	Частка у загальному обсязі, %	Кумулятивна частка, %
Вінницька	640,7	46,1	46,1
Черкаська	384,9	27,7	73,8
Дніпропетровська	342,9	24,7	98,5
Київська	8,5	0,6	99,1
Волинська	4,2	0,3	99,4
Хмельницька	2,8	0,2	99,6
Львівська	2,1	0,15	99,75
Івано-Франківська	1,4	0,10	99,85
Тернопільська	0,7	0,05	99,90
Житомирська	0,6	0,04	99,94
Рівненська	0,3	0,02	99,96
Полтавська	0,2	0,01	99,97
Інші області	0,4	0,03	100,0
Всього	1390,0	100,0	-

Джерело: сформовано на основі [17, 21].

виробництва. Прогнозні дані на 2026 р. вказують на збереження позитивної динаміки з темпами зростання 2,1%.

Важливим аспектом аналізу ринку м'яса птиці є дослідження регіональної структури виробництва, яка визначає географічну концентрацію галузі та її стійкість до зовнішніх потрясінь. Регіональний розподіл виробничих потужностей має важливе значення в умовах воєнного стану, оскільки віддаленість підприємств від зони активних бойових дій безпосередньо впливає на можливість безперервного функціонування та забезпечення продовольчої безпе-

Таблиця 3. Структура ринку м'яса птиці в Україні у 2024 р.

Виробник	Обсяг виробництва, тис.т	Частка ринку, %	Кумулятивна частка, %
МХП («Наша Ряба», «Апетитна», «Легко!», «Бащинський», Skott Smeat, Qualiko, LaStrava)	748,0	53,8	53,8
Птахокомплекс Дніпровський («Знатна курка», ТМ «Дніпровські Курчата», ТМ Ula», ТМ Katkut)	79,9	5,7	59,5
Агро-Овен («Для своїх», «Золотко», «Alhalal farria», «Albaraka», «Goldy co»)	75,3	5,4	64,9
Avesterra Group («Епікур», «Чабатурочка», «Delika»)	52,5	3,8	68,7
Птахокомплекс Губин («Пан Курчак»)	44,0	3,2	71,9
Улар (ТМ «Смачно, як у мамі»)	41,4	3,0	74,9
Агро-Рось (ТМ «Еліт-Фудс»)	15,8	1,1	76,0
«Снятинська птахофабрика»	13,9	1,0	77,0
«К Агроінвест Трейд»	9,4	0,7	77,7
«Подільський бройлер»	4,9	0,4	78,1
Топ-10 разом	304,9	21,9	100,0
Інші виробники (дрібні виробники, господарства населення)	1085,1	78,1	-
Всього	1390,0	100,0	-

Джерело: сформовано на основі [22].

ки держави. Дані таблиці 2 надають детальну інформацію про територіальну структуру виробництва м'яса птиці в Україні у 2024 році в розрізі всіх областей.

Дані таблиці 2 демонструють високу територіальну концентрацію виробництва м'яса птиці в Україні в трьох областях — Вінницька, Черкаська та Дніпропетровська, де зосереджено 98,5% загального національного виробництва. Вінницька область є безумовним лідером, забезпечуючи майже половину (46,1%) національного виробництва, що пов'язано з розташуванням потужностей найбільшого виробника МХП (Миронівський Хлібопродукт). Така висока концентрація виробництва зумовлена історично сформованими потужностями великих птахофабрик у центральних областях та, що важливо в умовах війни, відносною віддаленістю від зони активних бойових дій.

Структура ринку та рівень концентрації виробництва є визначальними характеристиками конкурентного середовища галузі птахівництва. Аналіз розподілу ринкових часток між провідними гравцями дозволяє оцінити ступінь монополізації ринку, ідентифікувати ключових виробників та визначити їх вплив на формування ринкової кон'юнктури. В умовах воєнного стану концентрація виробництва у великих інтегрованих холдингах має особливе значення, оскільки забезпечує економію на масштабі, стійкість ланцюгів постачання та здатність швидко адаптуватися до змінних умов функціонування. Таблиця 3 відображає структуру ринку м'яса птиці в Україні у 2024 році з деталізацією часток провідних виробників.

Як свідчать дані таблиці 3, ринок м'яса птиці в Україні характеризується олігополістичною структурою з домінуванням обмеженої кількості великих виробників. МХП контролює 53,8% ринку, що свідчить про абсолютне лідерство компанії та її значну ринкову владу. Десять найбільших виробників разом концентрують 78,1% загального виробництва, що підтверджує високий рівень монополізації галузі.

Обсяг виробництва МХП (748 тис. т) майже в 9,4 раза перевищує обсяг другого за величиною виробника — Птахокомплексу Дніпровського (79,9 тис. т). Це демонструє унікальне положення МХП на ринку та створює значні бар'єри для входу нових конкурентів через економію на масштабі.

Структура ринку чітко поділяється на три сегменти: абсолютний лідер (МХП — 53,8%), група середніх виробників з часткою 3—6% кожен (Дніпровський, Агро-Овен, Avesterra, Губин, Улар), та дрібні виробники з часткою менше 2% (решта компаній та господарства населення — 21,9%).

Провідні виробники активно розвивають портфелі брендів для охоплення різних цінових сегментів та цільових аудиторій. МХП володіє найшир-

шим портфелем з семи брендів, що дозволяє компанії диверсифікувати ризики та максимізувати охоплення ринку.

Висока концентрація виробництва у великих інтегрованих холдингах забезпечила стійкість галузі в умовах війни. Великі компанії мають ресурси для інвестування в автономні системи енергозабезпечення, швидкої адаптації технологій та підтримки стабільних ланцюгів постачання, що виявилось критично важливим фактором виживання галузі.

Частка дрібних виробників та господарств населення становить лише 21,9%, що свідчить про складність конкуренції з великими холдингами через значні капітальні вимоги, необхідність дотримання жорстких ветеринарних стандартів та високі витрати на корми й енергоносії.

Ціноутворення на ринку м'яса птиці протягом 2022—2025 рр. зазнало значних трансформацій під впливом воєнних дій, зростання виробничих витрат та зміни зовнішньоекономічної кон'юнктури (табл. 4).

Представлені у таблиці 4 дані демонструють значне зростання роздрібних цін на курятину в Україні протягом 2022—2025 рр. Протягом аналізованого періоду середньорічна ціна на філе курки зросла з 130,4 грн/кг у 2022 р. до 203,7 грн/кг у 2025 р. (за 11 місяців), що становить абсолютне збільшення на 73,3 грн/кг або 56,2% у відносному вимірі. Найбільш інтенсивне зростання цін спостерігається у другій половині 2025 р., коли місячні показники досягли максимуму у 229,9 грн/кг у жовтні, що на 70,4% перевищує відповідний показник 2022 р.

Таблиця 4. Динаміка середніх роздрібних цін на м'ясо курятини в Україні, 2022—2025 рр. (грн/кг)

Період	Філе курки						Тушка курки					
	2022р.	2023р.	2024р.	2025р.*	Абсолютна зміна	Відносна зміна, %	2022р.	2023р.	2024р.	2025р.*	Абсолютна зміна	Відносна зміна, %
Січень	122,8	139,7	159,8	172,1	+49,3	+40,2	79,8	94,5	107,9	116,0	36,2	45,3
Лютий	123,1	142,2	158,0	171,8	+48,7	+39,6	80,1	96,2	106,7	115,9	35,8	44,7
Березень	124,1	145,6	159,7	176,1	+52,0	+41,9	80,7	98,5	107,8	118,8	38,0	47,1
Квітень	127,3	147,6	158,9	184,3	+57,0	+44,8	82,8	99,8	107,3	124,3	41,5	50,2
Травень	130,7	149,7	159,8	199,8	+69,1	+52,8	85,0	101,3	107,9	134,7	49,7	58,5
Червень	132,4	150,8	158,0	214,6	+82,2	+62,1	86,1	102,0	106,7	144,8	58,7	68,2
Липень	131,9	153,6	158,6	218,2	+86,4	+65,5	85,8	103,9	107,1	147,2	61,4	71,6
Серпень	132,4	155,9	162,9	223,9	+91,4	+69,0	86,1	105,4	110,0	151,0	64,9	75,3
Вересень	133,0	159,2	168,3	226,3	+93,3	+70,1	86,5	107,7	113,6	152,7	66,2	76,5
Жовтень	134,9	159,9	170,3	229,9	+94,1	+69,7	87,8	108,2	115,0	154,5	66,7	76,0
Листопад	135,6	159,6	171,0	224,5	+88,9	+65,6	88,2	108,0	115,4	151,5	63,3	71,7
Грудень	136,5	160,7	172,4	-	-	-	88,8	108,7	116,4	-	-	-
Середнє за рік	130,4	152,0	163,1	203,7	+73,8	+56,5	84,8	102,8	110,1	137,4	52,9	62,3

*дані за грудень 2025 року станом на момент підготовки статті не доступні
Джерело: сформовано на основі [19, 20].

Поступове прискорення темпів зростання цін протягом року свідчить про посилення інфляційного тиску та можливі структурні зміни у виробничих витратах. Якщо у січні 2025 р. відносне зростання становило 40,2% порівняно з 2022 р., то до жовтня цей показник збільшився до 70,4%, що демонструє нелінійний характер цінової динаміки.

Тушки курки демонструють схожу траєкторію зростання з більш вираженою динамікою у відносному вимірі. Середньорічна ціна зросла з 84,8 грн/кг у 2022 р. до 137,4 грн/кг у 2025 р., що становить збільшення на 52,6 грн/кг або 62,0% у відносних показниках. Вищий темп зростання цін на тушки порівняно з філе (62,0% проти 56,2%) може свідчити про декілька факторів: вищу еластичність попиту на філе як преміальний продукт, що обмежує можливості підвищення цін; зміни у структурі виробничих витрат, де питома вага первинної обробки зросла більше, ніж витрати на глибоку переробку; можливі зміни у споживчих перевагах з переорієнтацією на менш оброблену продукцію через економічні міркування.

Максимальне зростання цін на тушки спостерігається також у вересні-жовтні 2025 р., досягаючи 76,5% та 76,0% відповідно, що підтверджує синхронність цінової динаміки у всьому сегменті курятини.

Обидва продукти демонструють виражену сезонність з мінімальними цінами на початку року (січень-лютий) та максимальними показниками у літньо-осінній період (серпень-жовтень). Ця закономірність простежується протягом усього аналізованого періоду, однак у

Таблиця 5. Динаміка експорту м'яса птиці з України

Рік	Обсяг експорту, тис. т.	Темп зростання, %	Вартість експорту, млн дол. США	Середня ціна, дол. США/т	Частка експорту у виробництві, %
2021	460	-	719	1563	33,8
2022	385	-12,5	716	1860	30,7
2023	424	+10,1	798	1882	32,9
2024	463	+9,2	963	2080	33,3
2025	470	+1,5	1010	2149	33,3
2026 (прогноз)	490	+4,3	1075	2194	34,0

Джерело: сформовано на основі [16, 24—27].

Таблиця 6. Географічна структура експорту м'яса птиці з України

Регіон/Країна	Частка у загальному експорті, %	Динаміка 2022-2025 рр.	Ключові ринки
Близький Схід	35-40	стабільна/зростання	Саудівська Аравія, ОАЕ, Кувейт, Бахрейн
Африка	25-30	зростання	Північна та Західна Африка
ЄС	15-20	стабільна (з обмеженнями квот)	Нідерланди, Словаччина
Велика Британія	6-8	значне зростання	Основний ринок після Brexit
Азія	10-15	зростання	Країни Центральної Азії через Туреччину
Інші країни	5-10	варіює	Молдова

Джерело: сформовано на основі [24—27].

2025 р. амплітуда сезонних коливань значно посилилася. Різниця між мінімальною (лютий, 171,8 грн/кг) та максимальною (жовтень, 229,9 грн/кг) ціною на філе курки у 2025 р. становить 58,1 грн/кг або 33,8%, тоді як у 2022 р. цей розрив становив лише 13,7 грн/кг (між 122,8 грн/кг у січні та 136,5 грн/кг у грудні) або 11,2%.

Основними факторами цінового зростання стали підвищення цін на енергоносії у 2+ рази (збільшення собівартості з 2,1 грн/кг до 6 грн/кг), подорожчання кормів на 40—60% внаслідок зростання цін на зерно та білкові добавки, зростання частки транспортних витрат з 10% до 21—25% через руйнування логістичної інфраструктури, а також загальні інфляційні процеси (26,6% у 2022 р., 5,1% у 2023 р., 12% у 2024 р.) [23].

Таблиця 7. Динаміка споживання м'яса в Україні (кг/особу/рік)

Вид	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р. (оцінка)	Зміна 2021-2025, %
М'ясо птиці	26,4	25,7	27,0	27,5	27,5	+4,2
Свинина	16,8	15,0	14,0	14,0	14,5	-13,7
Яловичина	9,2	8,0	8,0	8,5	8,5	-7,6
Всього м'яса	53,5	53,1	54,7	55,0	55,5	+3,7
Частка птиці, %	49,3	48,4	49,4	50,0	49,5	-

Джерело: сформовано на основі [17, 28, 29].

Незважаючи на зростання цін, м'ясо птиці залишається найдоступнішим видом м'яса для українських споживачів, що забезпечує стабільний попит на внутрішньому ринку.

Незважаючи на військові дії, Україна зберегла та навіть посилила свої позиції на світовому ринку м'яса птиці. Експорт демонструє стійку тенденцію до зростання як у фізичних, так і у вартісних показниках (табл. 5).

З аналізу таблиці 5, після спаду у 2022 р. (-12,5%) спостерігалось швидке відновлення експортної активності. У 2023—2024 рр. зафіксовані високі темпи зростання експорту (10,1% та 9,2% відповідно), що дозволило не лише компенсувати втрати 2022 р., але й встановити нові рекорди. Вартість експорту у 2024 р. досягла 963 млн дол. США, що на 34,4% перевищує показник 2023 року. За одинадцять місяців 2025 р. експортна виручка перевищила 1 млрд. дол. США, що свідчить про високу конкурентоспроможність української продукції на міжнародних ринках.

Частка експорту у структурі виробництва стабілізувалася на рівні 33-34%, що вказує на збалансованість між внутрішнім споживанням та зовнішніми поставками. У 2024 р. Україна стала шостим за величиною експортером курячого м'яса у світі.

Географічна структура експорту є важливим аспектом функціонування галузі птахівництва. Диверсифікація експортних напрямів знижує ризики залежності від окремих ринків та підвищує загальну економічну стійкість галузі. Аналіз географічної структури експорту дозволяє ідентифікувати ключові ринки збуту, оцінити успішність стратегій переорієнтації експорту та визначити перспективні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Таблиця 6 відображає географічну структуру експорту м'яса птиці з України у 2022—2025 рр. з деталізацією за регіонами та ключовими країнами-імпортерами.

Дані таблиці 6 свідчать про успішну диверсифікацію експортних ринків. Переорієнтація експортних потоків включає активний розвиток торгівлі з африканськими країнами та поглиблення співпраці з партнерами Близького Сходу.

Таблиця 8. Ключові фактори впливу на ринок м'яса птиці в Україні у 2022—2025 рр.

Фактор	Негативний вплив	Позитивний вплив	Ефект
Виробничі	– руйнування інфраструктури (20-30% потужностей); – втрата птахофабрики «Чорнобаївська» (збитки 330 млн. дол. США); – окупація підприємств; – дефіцит робочої сили	– адаптація технологій; – переміщення виробництва до безпечних регіонів; – модернізація обладнання; – впровадження автономних систем енергозабезпечення	часткове відновлення виробництва до 94% довоєнного рівня
Енергетичні	– масові відключення електроенергії; – подорожчання газу у 2+ рази; – необхідність використання генераторів; – збільшення собівартості з 2,1 грн/кг до 6 грн/кг	– впровадження альтернативних джерел енергії; – біогазові комплекси; – сонячні панелі; – оптимізація енергоспоживання	підвищення стійкості виробництва, але зростання витрат
Логістичні	– зростання частки транспортних витрат з 10% до 21-25%; – блокування портів; – руйнування доріг	– розвиток сухопутних маршрутів експорту; – «зернові коридори»; – використання західних кордонів; – дунайські порти	диверсифікація експортних шляхів
Вартісні	– подорожчання кормів на 40-60%; – зростання вартості ветпрепаратів; – збільшення витрат на біозахист	– державна підтримка; – пільгове кредитування (IFP 100 млн дол. для МНР); – міжнародна донорська допомога; – низькі внутрішні ціни на зерно	збереження рентабельності виробництва
Ринкові	– втрата ринку РФ; – обмеження експорту до ЄС (квота 90 тис. т); – зниження купівельної спроможності населення	– диверсифікація експорту на Близький Схід та Африку; – зростання споживання курятини як доступного білка; – безмитний доступ до Великої Британії	успішна переорієнтація експорту; стабілізація внутрішнього споживання
Демографічні	– міграція 6+ млн громадян; – 5-6 млн ВПО; – скорочення населення на 15-20%	– концентрація населення у безпечних регіонах; – збереження структури споживання	географічна перерозподіл споживання

Джерело: сформовано на основі [13, 24—27, 30].

Важливою тенденцією є зміна ролі ЄС: якщо до 2022 р. домінували поставки до країн ЄС (понад 70% фізичних обсягів), то після введення квотних обмежень частка ЄС скоротилася до 15—20%.

Споживання м'яса птиці на душу населення в Україні протягом 2022—2025 рр. залишалося відносно стабільним, незважаючи на складні економічні умови воєнного часу та масову міграцію населення (табл. 7).

Як свідчать дані таблиці 7, споживання м'яса птиці продемонструвало певну стійкість: після падіння до 25,7 кг у 2022 р., цей показник відновився до 27 кг у 2023 р. та стабілізувався на цьому рівні. Це свідчить про адаптацію споживчої поведінки та роль курятини як найдоступнішого джерела тваринного білка в умовах скорочення доходів населення. М'ясо птиці традиційно займає провідне місце у структурі споживання м'яса-

них продуктів українця-ми, випереджаючи свинину та яловичину, з часткою близько 50% у загальному споживанні м'яса.

Ключовими факторами, що визначають високий рівень споживання м'яса птиці в Україні, є доступність за ціною (найнижча серед усіх видів м'яса), поживна цінність (високий вміст білка 18—20%, низький вміст жиру) та дієтичні властивості продукції.

Комплексний аналіз дозволяє систематизувати основні фактори, що визначали розвиток ринку м'яса птиці протягом 2022—2025 рр. (табл. 8).

Дані таблиці 8 демонструють, що незважаючи на масштабні негативні впливи війни, галузь птахівництва продемонструвала значну адаптивну здатність. Ключовими факторами виживання стали географічна диверсифікація виробництва, швидка технологічна адаптація та ефективне використання експортних можливостей.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведений комплексний маркетинговий аналіз ринку м'яса птиці в Україні дозволяє стверджувати, що галузь птахівництва продемонструвала значну адаптивну здатність в умовах повномасштабної війни. Незважаючи на масштабні деструктивні впливи воєнних дій, включаючи руйнування інфраструктури, енергетичну кризу, логістичні обмеження та зміну демографічної структури населення, галузь зберегла свою важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави та залишається потужним експортером на міжнародних ринках.

Ключовими факторами стійкості галузі стали висока територіальна концентрація виробництва у відносно безпечних центральних регіонах України, домінування великих вертикаль-

но інтегрованих холдингів з ефективними системами управління, успішна диверсифікація експортних ринків із переорієнтацією на швидкозростаючі ринки Близького Сходу та Африки, а також збереження стабільного внутрішнього попиту завдяки ціновій доступності продукції порівняно з іншими видами м'яса.

Трансформація ринку характеризується суттєвими змінами цінової динаміки, зумовленими зростанням виробничих витрат, зокрема багаторазовим подорожчанням енергоносіїв та значним збільшенням вартості кормів. Водночас галузь зберігає рентабельність виробництва завдяки економії на масштабі та ефективному управлінню ланцюгами постачання. Географічна структура експорту зазнала кардинальних змін із зменшення частки Європейського Союзу внаслідок квотних обмежень та активним освоєнням альтернативних ринків збуту.

Прогнозні оцінки вказують на збереження позитивної динаміки розвитку галузі в середньостроковій перспективі. Очікується подальше зростання виробництва до рівня, що наближається до довоєнних показників, розширення експортної діяльності з досягненням нових рекордних показників виручки та поступова модернізація виробничих потужностей із впровадженням енергонезалежних технологій та альтернативних джерел енергії.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі включають поглиблений аналіз впливу структурних змін у глобальній торгівлі на позиції української продукції на світових ринках, дослідження трансформації споживчих преференцій в умовах економічної нестабільності та зміни доходів населення, оцінку ефективності державної підтримки галузі та необхідних механізмів стимулювання післявоєнного відновлення виробничих потужностей. Окремої уваги потребує вивчення перспектив технологічної модернізації галузі, впровадження інноваційних рішень у сфері енергозабезпечення, автоматизації виробничих процесів та розвитку переробки продукції. Важливим напрямом подальших наукових розвідок є аналіз потенціалу розвитку органічного птахівництва та виробництва продукції з доданою вартістю для диверсифікації товарного асортименту та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на premium-сегментах міжнародних ринків.

Література:

1. Григор'єв С. О. Сучасний стан виробництва продукції птахівництва в Україні. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія:

економіка. 2016. № 1 (1). С. 131—135. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuues_2016_1%281%-29_22

2. Салькова І. Кон'юнктура ринку м'яса птиці в Україні. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2017. № 3 (4). С. 124—134. DOI: <https://doi.org/10.22004/ag.econ.267900>

3. Полегенька М. А. Аналіз сучасного стану виробництва продукції птахівництва в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 3. С. 137—143. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.3.137](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.3.137)

4. Копитець Н. Г., Волошин В. М. Особливості функціонування ринку м'яса птиці в Україні. *Економіка та управління АПК*. 2021. № 1. С. 76—84. DOI: [10.33245/2310-9262-2021-162-1-76-84](https://doi.org/10.33245/2310-9262-2021-162-1-76-84)

5. Родіна О. В. Аналіз ринку м'яса птиці в Україні: сучасний вектор у контексті продовольчої безпеки. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 23. С. 91—96. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.16>

6. Савченко Т., Саванчук Т. Сучасний стан і тенденції виробництва продукції птахівництва у регіонах України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-40>

7. Савченко М. В., Іванов В. М. Конкурентний аналіз як інструментарій формування стратегії виходу вітчизняних підприємств на світовий ринок. *Економіка і організація управління*. 2022. № 1. С. 47—58. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.1.5>

8. Громик О. М., Семенда О. В. Тенденції споживання м'яса в Україні: реалії та проблеми розвитку. *Municipal economy of cities. Series: "Economy science"*. 2023. № 5 (179). С. 20—26. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-5-179-20-26>

9. Шевченко А. А., Петренко А. А., Донцов А. Ю. Розвиток птахівництва в Україні: загрози та перспективи. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2023. № 4. С. 155—166. URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/handle/123456789/5183>

10. Пивовар П., Рожков О. Огляд виробництва м'яса птиці в Україні. Київська школа економіки. 2025. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/06/Chicken-meat-UKR.pdf>

11. Гопка М. Ринок курятини. Наше Птахівництво. 2025. № 2. URL: <https://agrotimes.ua/article/rynok-kuryatyny/>

12. Івченко В. Розвиток птахівництва. Наше Птахівництво. 2025. № 4. URL: <https://agrotimes.ua/interview/rozvytok-ptahivnytstva/>

13. Карпенко С. Галузь під тиском. Наше Птахівництво. 2025. № 5. URL: <https://agrotimes.ua/interview/galuz-pid-tyskom/>

14. Горбенко Ю. Стабільна галузь. Наше Птахівництво. 2025. № 6. URL: <https://agrotimes.ua/article/stabilna-galuz/>

15. Бублик О. Україна збільшить виробництво й експорт м'яса птиці у 2026 році, — USDA. Agro Times. 2025. URL: <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/ukrayina-zbilshyt-vyrobnyctvo-jekspport-myasa-ptyczi-u-2026-roczy-%E2%80%92-92-usda/>

16. USDA Foreign Agricultural Service. Poultry and Products Annual: Ukraine (Report No. UP2025-0025). 2025. URL: https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Poultry%20and%20Products%20Annual_Kyiv_Ukraine_UP2025-0025

17. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://stat.gov.ua/uk>

18. Союз птахівників України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.poultryukraine.com.ua/poultry/news/>

19. Мінфін. Ціни на тушки курки. 2025. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/markets/product-prices/poultry_chicken_carcass/

20. Мінфін. Ціни на філе курки. 2025. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/markets/product-prices/chicken_fillet/

21. Agroportal. Топ-5 областей України з виробництва м'яса. 2024. URL: <https://agroportal.ua/news/zhivotnovodstvo/top-5-oblastey-ukrajini-za-virobnictvom-m-yasa>

22. Agroportal. Топ-10 найбільших виробників курятини в Україні. 2025. URL: <https://agroportal.ua/news/zhivotnovodstvo/top-10-naybilshih-virobnikiv-kuryatini-v-ukrajini>

23. Bankchart. Індекс інфляції в Україні з 2000 по 2025. 2025. URL: https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory_rynka/inflation_index

24. Державна служба статистики України. Зовнішня торгівля України товарами за I півріччя 2025 року. Експрес-випуск. 2025. URL: <https://stat.gov.ua/uk/publications/zovnishnyatorhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-i-pivrichchya-2025-roku-ekspres-vypusk>

25. Agro Review. Виробництво та експорт м'яса птиці в Україні. 2024. URL: <https://agroreview.com/content/roslyny/vyrobnyctvo-ekspport-myasa-ptyczi-ukrayini/>

26. Agravery. Експорт м'яса птиці з України за 11 місяців 2025 року перевищив \$1 млрд. 2025. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/ekspport-masa-ptici-z-ukraini>

27. NV. Україна збільшила експорт м'яса птиці — які країни купують найбільше. 2025.

URL: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/ukrajina-zbilshila-ekspport-m-yasa-ptici-yaki-krajini-kupuyut-naybilshe-50486291.html>

28. Novyny.live. Війна в Україні — як змінилося споживання м'яса. 2023. URL: <https://economics.novyny.live/v-minagropolitiki-rasskazali-khvatit-li-ukraintsam-miasa-statistika-69136.html>

29. Державна служба статистики України. Споживання м'яса та м'ясопродуктів. 2023. URL: https://ukrstat.gov.ua/metaopus/2023/2_03_07_25_2023.htm

30. Семенда Д. К., Семенда О. В. Роль і значення логістики в розвитку комерційної діяльності підприємств. Бізнес-навігатор. 2025. № 1 (78). С. 87—94. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.78-15>

References:

1. Hryhoriev, S.O. (2016), "Current state of poultry production in Ukraine", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: ekonomika*, vol. 1 (1), pp. 131—135. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2016_1_281%29_22

2. Salkova, I. (2017), "Structure of the poultry meat market in Ukraine", *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*, vol. 3 (4), pp. 124—134. DOI: <https://doi.org/10.22004/ag.econ.267900>

3. Polehenka, M.A. (2019), "An analysis of the current state of poultry production in Ukraine", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 3, pp. 137—143. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.3.137>

4. Kopytets, N.H. and Voloshyn, V.M. (2021), "Features of the functioning of the poultry meat market in Ukraine", *Ekonomika ta upravlinnia APK*, vol. 1, pp. 76—84. DOI: <https://doi.org/10.33245/2310-9262-2021-162-1-76-84>

5. Rodina, O.V. (2022), "Analysis of the poultry meat market in Ukraine: a modern course in the context of food security", *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*, vol. 23, pp. 91—96. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/23.16>

6. Savchenko, T. and Savanchuk, T. (2022), "Current situation and trends of production of poultry products in the regions of Ukraine", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-40>

7. Savchenko, M.V. and Ivanov, V.M. (2022), "Competitive analysis as a tool for the formation of a strategy for domestic enterprises to enter the world market", *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 1, pp. 47—58. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.1.5>

8. Hromyk, O.M. and Semenda, O.V. (2023), "Meat consumption in Ukraine: realities and problems of development", *Municipal economy of cities. Series: "Economyscience"*, vol. 5 (179), pp. 20—26. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2023-5-179-20-26>
9. Shevchenko, A.A. Petrenko, A.A. and Dontsov, A.Yu. (2023), "Ukrainian poultry: threats and prospects", *Ekonomichnyi visnyk Prychornomia*, vol. 4, pp. 155—166, available at: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/handle/123456789/5183> (Accessed 03 Jan 2026).
10. Pyvovar, P. and Rozhkov, O. (2025), "Overview of poultry meat production in Ukraine", *Kyivska shkola ekonomiky* [Online], available at: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/06/Chicken-meat-UKR.pdf> (Accessed 03 Jan 2026).
11. Hopka, M. (2025), "Chicken market", *Nashe Ptakhivnytstvo* [Online], vol. 2, available at: <https://agrotimes.ua/article/rynok-kuryatyny/> (Accessed 03 Jan 2026).
12. Ivchenko, V. (2025), "Development of poultry farming", *Nashe Ptakhivnytstvo* [Online], vol. 4, available at: <https://agrotimes.ua/interview/rozvytok-ptakhivnytstva/> (Accessed 03 Jan 2026).
13. Karpenko, S. (2025), "Industry under pressure", *Nashe Ptakhivnytstvo* [Online], vol. 5, available at: <https://agrotimes.ua/interview/galuz-pid-tyskom/> (Accessed 03 Jan 2026).
14. Horbenko, Yu. (2025), "A stable industry", *Nashe Ptakhivnytstvo* [Online], vol. 6, available at: <https://agrotimes.ua/article/stabilna-galuz/> (Accessed 03 Jan 2026).
15. Bublyk, O. (2025), "Ukraine will increase poultry meat production and exports in 2026 — USDA", *Agro Times* [Online], available at: <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/ukrayina-zbilshyt-vyrobnytstvo-j-eksport-myasa-ptyczi-u-2026-rocz-i-%E2%80%92-usda/> (Accessed 03 Jan 2026).
16. USDA Foreign Agricultural Service (2025), "Poultry and Products Annual: Ukraine", Report No. UP2025—0025, available at: https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/Report/DownloadReportByFileName?fileName=Poultry%20and%20Products%20Annual_Kyiv_Ukraine_UP2025-0025 (Accessed 03 Jan 2026).
17. State Statistics Service of Ukraine (2025), Official website, available at: <https://stat.gov.ua/uk> (Accessed 03 Jan 2026).
18. Union of Poultry Farmers of Ukraine (2025), Official website, available at: <https://www.poultryukraine.com/ua/poultry/news/> (Accessed 03 Jan 2026).
19. Ministry of Finance (2025), "Prices for chicken carcasses", available at: https://index.minfin.com.ua/ua/markets/product-prices/poultry_-chicken_carcass/ (Accessed 03 Jan 2026).
20. Ministry of Finance (2025), "Prices for chicken fillets", available at: https://index.minfin.com.ua/ua/markets/product-prices/chicken_fillet/ (Accessed 03 Jan 2026).
21. Agroportal (2024), "Top 5 regions of Ukraine in meat production", available at: <https://agroportal.ua/news/zhivotnovodstvo/top-5-oblastey-ukrajini-za-virobnictvom-m-yasa> (Accessed 03 Jan 2026).
22. Agroportal (2025), "Top 10 largest chicken producers in Ukraine", available at: <https://agroportal.ua/news/zhivotnovodstvo/top-10-naybilshih-virobnikiv-kuryatini-v-ukrajini> (Accessed 03 Jan 2026).
23. Bankchart (2025), "Inflation index in Ukraine from 2000 to 2025", available at: https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory_rynka/inflation_index (Accessed 03 Jan 2026).
24. State Statistics Service of Ukraine (2025), "Foreign trade of Ukraine in goods for the first half of 2025. Express release", available at: <https://stat.gov.ua/uk/publications/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-za-i-pivrichchya-2025-roku-ekspres-vypusk> (Accessed 03 Jan 2026).
25. Agro Review (2024), "Poultry meat production and export in Ukraine", available at: <https://agroreview.com/content/roslyn/vyrobnytstvo-eksport-myasa-ptyczi-ukrayini/> (Accessed 03 Jan 2026).
26. Agravery (2025), "Poultry meat exports from Ukraine exceeded \$1 billion in the first 11 months of 2025", available at: <https://agravery.com/uk/posts/show/eksport-masa-ptici-z-ukraini> (Accessed 03 Jan 2026).
27. NV (2025), "Ukraine increased poultry meat exports — which countries buy the most", available at: <https://biz.nv.ua/ukr/economics/ukrajina-zbilshila-eksport-m-yasa-ptici-yaki-krajini-kupuyut-naybilshe-50486291.html> (Accessed 03 Jan 2026).
28. Novyny.live (2023), "War in Ukraine — how meat consumption has changed", available at: <https://economics.novyny.live/v-minagropolitiki-rasskazali-khvatit-li-ukraintsam-miasa-statistika-69136.html> (Accessed 03 Jan 2026).
29. State Statistics Service of Ukraine (2023), "Consumption of meat and meat products", available at: https://ukrstat.gov.ua/metaopus/2023/2_03_07_25_2023.htm (Accessed 03 Jan 2026).
30. Semenda, D.K. and Semenda, O.V. (2025), "The role and importance of logistics in the development of commercial activities of enterprises", *Biznes-navihator*, vol. 1 (78), pp. 87—94. DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.78-15>

Стаття надійшла до редакції 04.01.2026 р.